

DISCURS DE VÍCTOR BALAGUER EN LA INAUGURACIÓ DE LA BIBLIOTECA MUSEU. 26 d'octubre de 1884

Amb els béns que em van llegar els meus pares i amb els estalvis que honradament i laboriosament vaig poder acumular durant tota la meva atribolada vida, vaig aixecar aquest edifici, que vull que sigui propietat perpètua de Vilanova i la Geltrú, per a lluíment, lleure i utilitat de la vila, i per a cultura, instrucció i ensenyament dels seus fills.

Un hàbil arquitecte, don Jeroni Granell, el va pensar i el va dirigir; un pintor de renom, don Josep Miravent, en va esgrafiar les parets; la intel·ligent i encertada direcció d'un amic estimat, don Josep Ferrer i Soler, ha presidit la planificació i ordenació de les sales destinades al Museu.

Aquest edifici, amb el parc i la reixa que l'envolten, amb els 20.000 volums que deixo per a la seva biblioteca, amb els quadres, curiositats i objectes artístics, (gairebé tot de valor per la seva història, origen, record o procedència), és el que a vosaltres us lliuro senyors individus de l'Ajuntament i senyors de la Junta que he nomenat per custòdia i foment d'aquest; el cor m'ho diu i el cor no s'equivoca, ha de ser amb el pas del temps un Institut català que honori la nostra estimada Espanya.

Amb això us lliuro tota la meva fortuna, tot el que tinc; però us lliuro molt més que la meva fortuna; us lliuro aquests llibres dels quals no tan fàcilment com dels meus béns vaig saber desprendre'm; alguns d'aquests llibres varen ser dels meus pares, d'altres em recoden els tranquils i venturosos dies de la meva infantesa i dels meus estudis, molts conserven a la portada una data commemorativa, la frase d'un home cèlebre, l'autògraf d'un company, d'un literat o d'un personatge a qui he estat lligat per amistat i favors, i no pocs, finalment, tenen un caràcter sagrat per haver format part de biblioteques d'homes il·lustres [...]

Us lliuro també aquests objectes de Museu que em porten a la memòria desitjos no sempre acomplerts, béns sol·licitats amb desig, penosos viatges empresos per aconseguir-los, joies que em van ser llegades per un deute de sang o per un parent de l'ànima [...]

Tot això us lliuro, i amb tot això us lliuro molt més encara, molt més que tot plegat; us lliuro la meva ànima.

A vosaltres, doncs, us ho confio tot, perquè sigui vostre, i dels vostres fills, i dels fills dels vostres fills, a mesura que es vagin succeint, però amb una sola condició i aquesta és terminant, expressa i absoluta.

Tingueu ben entès, primer, que us he nomenat a vosaltres, no perquè sigueu els millors, doncs jo hagués desitjat que d'aquesta junta en formessin part tots els veïns de Vilanova i la Geltrú i fins i tot els que formen el seu districte i comarca electoral, però amb la impossibilitat d'això, us he escollit a vosaltres perquè sou honrats, perquè sou bons, perquè sou intel·ligents, perquè sou nobles i magnànims patricis amants del progrés, benestar i prosperitat d'aquesta vila, perquè junts representeu totes les classes, ja que en vosaltres hi ha l'aristocràcia, l'església, el poble, el treball, la indústria, la ciència, les arts, el comerç, l'agricultura i, finalment, perquè les circumstàncies i els atzars de la meua vida van fer que estiguéssim units per llaços i relacions de companyonia i amistat que us han permès, millor que a d'altres, conèixer tot el fons de les meves idees i tota l'extensió i sinceritat dels meus desitjos.

Quant a la condició mitjançant la qual us ofereixo quest edifici, vegeu-la aquí: vull que sigui propietat perpètua de Vilanova i la Geltrú i de la seva comarca i districte electoral i només com a tals representants de Vilanova i la Geltrú i de la seva comarca us llege i traspasso tots els meus drets i poders perquè, al seu torn ho feu així amb els vostres fills i hereus, i aquests amb els seus.

Vull que quedi instituït per a Biblioteca, per a Museu, per a Centre d'Instrucció i d'Ensenyament, perquè aquí s'hi fundin càtedres, classes, centres artístics i acadèmics, perquè aquí finalment, en aquest recinte, trobin empara tota honesta expansió de l'esperit, tota legítima aspiració de l'ingeni, tota noble emulació de l'ànima.

Però si arribés el dia que aquesta institució deixés de servir per que motivà la seva fundació, ja sigui per causes independents de la vostra voluntat, per la vostra deixadesa o la dels vostres hereus i es deixin de complir tot el que terminantment queda previst en el document que sortirà en el seu moment, vull que aleshores tinguin dret a reclamar els municipis d'aquest districte electoral, reivindicant-ne l'origen i l'objecte d'aquesta fundació.

Aquí us ho deixo tot. He fet jo el menys; feu vosaltres el més. A vosaltres us toca ara fomentar, augmentar i fer créixer i multiplicar i fundar sobre aquesta pedra un monument.

I no tinc res més a dir. Lliuro aquest institut a la consideració i vigilància dels meus amics, a la lleialtat i bona fe dels meus adversaris i també, també, a la justícia i la imparcialitat dels meus enemics.

[Traduït del castellà per a la lectura commemorativa del 125è. aniversari el dia 25 d'octubre de 2009]